

niet aanwezig' was, met evidentie te ervaren. Zo wordt het onbewust belevende subject door het bewuste deel van de persoonlijkheid „geautogereerd” en wordt nu op zijn beurt autosuggestor om weer het IK te suggereren. Het eerste deel van het gebeuren („descenderend” principe) verloopt min of meer bewust; het laatste deel („ascenderend” principe) is het onbewust verlopende gebeuren der autosuggestie *sensu stricto*.

Wil iemand zich autosuggestief moed inspreken, dan kiest hij doelbewust als voorstelling: „Ik zal flink zijn”. Met behulp van de een of andere techniek — gelijk deze in de psychotherapie bekend is — brengt hij zich onder leiding van de arts in een toestand van verlaagd bewustzijn; de voorstelling wordt daardoor „medegenomen” in de minder bewuste gedeelten der persoonlijkheid en wordt van daaruit onder invloed van het affect, van de wens, het geloof, dat de verwerkelijking zal plaats vinden, weer opnieuw in het Ik „ge(auto)suggereerd”. Wilkeurige autosuggestie wordt dus opzettelijk aan de gang gebracht, doch verloopt op zich zelf onbewust.

Uit het bovenstaande blijkt, dat het gebeuren van de suggestie en dat der autosuggestie twee van de drie stadia gemeenschappelijk hebben: de realiteit en de effectie. Het kenmerkende voor de suggestie is juist de acceptie, waartoe betrekkingen tussen de mensen onderling een *conditio sine qua non* zijn. In de collectieve psychologie zijn suggestie en autosuggestie even belangrijk.

Intussen behoeft het stadium van de acceptie niet onder alle omstandigheden te worden gevolgd door dat van de realisatie en dat van de effectie: er kan somtijds een lang tijdvak tussen liggen. Slechts in uitzonderingsgevallen wordt door de suggestor opzettelijk een bepaalde termijn tussen acceptie en realisatie beoogd (*suggestion à échéance*, *Suggestion auf Termin*). Men kent deze uit de (oudere) literatuur van de hypnose, doch treft deze suggesties ook in het dagelijkse leven somtijds aan. Men is iedere dag aan ontelbare suggesties onderhevig, die men accepteert, doch waarvan men slechts deze of gene achteraf, onder invloed van de een of andere aanleiding, effectief laat worden. Hiermede houdt de reclame rekening.

Evenmin behoeft de realisatie automatisch te worden gevolgd door de effectie. Het komt immers dikwijls voor, dat men onder invloed van een suggestie of door logisch denken, inziet, dat men tot een bepaalde handeling dient over te gaan, doch dat de effectie door bepaalde factoren (bijvoorbeeld uitwendige omstandigheden, tegenimpuls, inactiviteit) niet tot stand komt.

Omtrent het wezen van de suggestie bestaan velerlei opvattingen. Wij hebben in dit artikel met opzet een mechanistisch gezichtspunt naar voren geschoven. Maar vanzelfsprekend kan men de *facto* de mens slechts als een onverbreekelijke totaliteit zien. Uitdrukkingen als „gedeelten van de persoonlijkheid”, „instanties binnen de persoonlijkheid” zijn slechts beeldspraak, maar moeilijk te missen in een

didactisch betoog. De bedoeling van dit opstel was slechts om erop te wijzen, dat in alle vormen van psychotherapie suggestieve (affectieve) invloeden van de therapeut werkzaam zijn, wil de patiënt een gedachteninhoud van de arts overnemen. Bij de ontdekkende vormen van psychotherapie zijn vele invloeden tot een minimum teruggebracht, maar geheel en al afwezig zijn zij niet.

Conferentie op Woudschoten

Het is een goede gedachte geweest van het N.H.G.-bestuur, een samenkomst te organiseren met de verschillende commissies die het Genootschap kent, teneinde zich gemeenschappelijk te beraden over de problematiek, waarvoor de Nederlandse huisarts zich ziet gesteld.

Zo kwamen dus op 23 en 24 januari de deelnemers op Woudschoten bijeen: het bestuur, de Algemene Advies Commissie, de Commissie Wetenschappelijk Onderzoek, de Commissie Nascholing Huisarts, de Redactie-commissie van „huisarts en wetenschap” en enkele genodigden.

De vrijdagavond gebruikte men voor het bespreken van een door Van Deen opgesteld stuk, getiteld: „Hoe moet het Nederlands Huisartsen Genootschap de ontwikkeling van de geneeskunst van de huisarts zien?” met een co-referaat door Buma.

Daarna verenigden zich de kleine discussiegroepen, om ieder naar eigen zienswijze, de problematiek van de huisarts en zijn Genootschap onder de loep te nemen. Men kan niet zeggen, dat die vrijdagavond alle problemen reeds waren opgelost, zo mogelijk leek aan het einde van de besprekingen het probleem nog ingewikkelder geworden te zijn. Het leek verstandig, er maar eens een nachtje over te slapen. En zie, de zaterdag bracht verheldering. Waren het de besprekingen in de grote zaal van Woudschoten, waren het de groepsdiscussies bij de grote houtvuren in de vele open haarden van het Conferentieoord? Waren het de wandelingen in de prikkelende winterlucht, waar men in kleine groepjes intens bleef debatteren over allerlei details van het weefsel van rechten en plichten van de huisarts? Het is niet de taak van de redactie, thans reeds vooruit te lopen op de conclusies die naar aanleiding van deze conferentie zullen worden getrokken. Voldoende zij, dat het bestuur zich een duidelijker mening heeft kunnen vormen omtrent de functie van de huisarts en de doelstellingen van het Nederlands Huisartsen Genootschap. Wij mogen het aan het bestuur zelf overlaten, de resultaten van de bijeenkomst in druk te concretiseren. Reeds is duidelijk gebleken, dat het houden van dergelijke besprekingen van groot voordeel is voor de gedachtenvorming omtrent de toekomst van het Genootschap. Stellig zullen nog meer dergelijke bijeenkomsten volgen.

Fr.